

учасників на ринок, збільшити довіру інвесторів та споживачів, а також полегшити доступ до фінансових ресурсів [4].

Держава повинна сприяти розвитку освітніх програм, спрямованих на підготовку кадрів для соціального підприємництва. Також важливо підтримувати інновації та дослідження в цьому секторі, щоб сприяти впровадженню нових ідей та підходів до розв'язання соціальних проблем [2].

Соціальне підприємництво в умовах воєнного стану виявляється динамічним та інноваційним інструментом, що дозволяє ефективно вирішувати суспільні виклики. Зростаюча важливість у даному стані свідчить про потребу в активній підтримці та розвитку цього напрямку як частини стратегії сталого соціального та економічного розвитку [4].

Розвивати бізнес під час війни - це завдання надзвичайно складне, викликаючи низку труднощів та ризиків. Однак розбудовувати екосистему для соціального підприємництва в умовах конфлікту - це вже справжній виклик, який вимагає виняткового підходу та рішучості.

У тих випадках, де державні структури не можуть ефективно втручатися, соціальні підприємці мають можливість діяти локально та вирішувати невідкладні соціальні питання.

Спільні зусилля соціальних підприємців можуть стати визначальним чинником у вирішенні не тільки економічних завдань, але і соціальних викликів, які виникають у період воєнного конфлікту. Важливо підтримувати та стимулювати даний вид бізнесу, який, незважаючи на складні обставини, може стати каталізатором позитивних змін для суспільства.

Список використаних джерел:

1. Ачкасова О. В. Розвиток соціального підприємництва в Україні в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022. № 37. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1217/1172>.
2. Босак І. П. Тенденції розвитку соціального підприємництва в Україні. Наукові записки. 2018. № 1. С. 154–160.
3. Долуда Л., Назарук В., Кірсанова Ю. Соціальне підприємництво. Бізнес-модель. Реєстрація. Оподаткування. Київ : ТОВ «Агентство «Україна», 2017. 92 с.
4. Соціальне підприємництво: парадокс як шлях вперед. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/human-capital/articles/2020-global-human-capital-trends-introduction.html>.

АКТУАЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Прогонюк Л.Ю.,

к.ю.н., доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки

Миколаївський національний аграрний університет

Сьогодні українське суспільство переживає низку випробувань воєнного часу, які спричинили розвиток кризових явищ у соціальній, економічній та політичній сферах. За таких умов держава демонструє обмежені можливості на фоні необмеженої кількості

невирішених соціальних проблем. Низький рівень матеріальної забезпеченості, масове безробіття, висока частка незахищених верств населення – все це стає поштовхом до пошуку альтернативних шляхів вирішення соціальних проблем. Одним із інноваційних інструментів вирішення цих питань може стати діяльність соціальних підприємств. Основними напрямками діяльності цього сектору є соціально-економічна інтеграція в суспільне життя соціально незахищених верств населення, подолання безробіття та зубожіння, здійснення соціальних заходів тощо. Однак, на відміну від традиційного бізнесу, соціальне підприємництво є молодим, тому протягом свого розвитку стикається з великою кількістю проблем, таких як відсутність законодавчого визначення та диференціації, бюрократичні перепони, суспільна недовіра та ігнорування, негативний вплив як об'єктивного, так і суб'єктивного позитивного економічні фактори (несприятлива економічна ситуація, інфляція, зростання цін, падіння купівельної спроможності населення, конкуренція з боку традиційного бізнесу, відтік потенційних інвесторів тощо). В умовах воєнного стану посилюється негативний вплив усіх цих факторів, що ще більше ускладнює функціонування та розвиток соціальних підприємств в Україні.

За таких умов для України залишаються актуальними проблемами соціального характеру, які виникли через військові дії, у результаті яких виникло багато соціально незахищених громадян країни (наприклад, внутрішньо переміщенні громадяни). Тому, актуальним є виникнення та розвиток такого напрямку підприємницької діяльності, як соціальне підприємництво, яке на тлі сьогоденних проблем стає новою парадигмою підприємництва. В сучасних умовах питаннями практичного та теоретичного аспектів соціального підприємництва займалась Швець Г.О., описуючи основні його види діяльності за трьома секторам національної економіки: державного, бізнесу та третього сектору [1, с. 243]. Белова М.В., Гусейнова С.З. вели мову про співвідношення соціального підприємництва з соціальною функцією держави. Переконували, що ініціативою соціального підприємництва в будь-якій країні є створення сприятливих умов, вирішення соціальних проблем суспільства, а саме, подолання бідності, захисту прав людини, працевлаштування та підтримка соціально вразливих верств населення [2, с. 158]. Кифяк В.І. відмічав, що у турбулентних умовах суспільних відносин спостерігається перехід до нового рівня господарювання, і постає необхідність у застосуванні новітніх інструментів у державній соціальній політиці. І одним із таких інструментів є соціальне підприємництво [3, с. 275].

Відзначаючи вагомий внесок науковців у дослідження сутності та ролі феномену соціального підприємництва у вітчизняній економіці, слід звернути увагу на те, що на сьогодні внутрішні та зовнішні умови функціонування соціальних підприємств докорінно змінилися внаслідок ведення бойових дій на значній частині території України та зросла кількість глобальних викликів і соціальних проблем, які можуть вирішувати соціальні

підприємства. Тому необхідно дослідити можливості впровадження та розвитку соціального підприємництва в Україні в умовах воєнного стану як одного з ефективних інструментів вирішення гострих соціальних проблем.

За своєю суттю соціальне підприємництво визначається як механізм створення соціальних змін через підприємницьку діяльність. Соціальне підприємство відрізняється від інших підприємств тим, що для соціального підприємства соціальний ефект є прямим цілеспрямованим результатом, а не побічним продуктом діяльності. Генеруючи прибуток, соціальне підприємство спрямовує його, перш за все, на вирішення соціальних проблем, а не на збагачення своїх власників. На сучасному етапі важливо спрямувати зусилля на подолання соціальних проблем, які загострилися під час кризи для України, тому зростає потреба в нестандартних рішеннях та соціальних інноваціях. Під час пошуку шляхів вирішення проблем безробіття серед населення України, особливо серед незахищених верств населення, які найбільше постраждали під час дії воєнного стану та внаслідок бойових дій на території України, слід враховувати соціальне підприємництво як один з ефективних засобів.

Соціальне підприємництво – це діяльність підприємства чи організації, які функціонують з метою отримання прибутку та спрямовують зусилля для виконання соціальної місії в контексті вирішення соціальних проблем. В більшій мірі ця робота є неприбутковою діяльністю, іншими словами, для досягнення соціального ефекту. Соціальне підприємництво характеризується тими самими критеріями, що й для традиційного підприємництва, зокрема, фінансова незалежність, ініціативність, інноваційність, масштабність, ризикований характер. Водночас йому притаманні і специфічні риси: пріоритетність соціальних цілей, реінвестування прибутку в соціальний розвиток, відкритість і прозорість діяльності та публічна звітність. Соціальний підприємець виділяє проблему з якою частина населення змирлася і сприймає як даність, з тих чи інших причин він сам розвиває питання, пропонує новий шлях вирішення проблеми - у вигляді послуги або продукту. Отже, соціальне підприємництво дає можливість часткового та динамічного вирішення гострих проблем суспільства.

Незважаючи на складні умови діяльності більшості установ та організацій України під час воєнного стану, наразі вживаються певні заходи щодо підтримки вітчизняного соціального підприємництва. Так, наприклад, Міжнародний фонд «Відродження» в рамках проекту «EU4USociety» у співпраці з Європейським Союзом проводить конкурс «Краудфандинг для соціального підприємництва», метою якого є зміцнення існуючих соціальних підприємств, популяризація соціального підприємництва та створити позитивну практику залучення коштів громад соціальними підприємствами для створення нових або розширення існуючих соціальних підприємств.

Крім того, Український соціальний венчурний фонд запустив Програму грантів швидкого реагування для соціальних підприємств, спрямовану на підтримку діяльності соціальних підприємств в умовах війни, які потребують трансформації виробництва та зосередження на потребах цивільного населення чи інших осіб, які мають постраждали в минулому від бойових дій і, таким чином, вирішують гострі проблеми різних незахищених соціальних верств населення та продовжують свою діяльність в умовах воєнного стану [4].

Отже, завдяки фінансовій та організаційно-інформаційній підтримці з боку держави та зазначених вище організацій і установ, соціальні підприємці отримують практичну можливість реалізувати свої креативні ідеї та лідерські навички, активізувати громадську діяльність та зробити свій внесок у вирішення багатьох соціальних проблем, які загострилися в умовах воєнного стану в Україні, особливо з питань соціального забезпечення вразливих категорій населення, безробіття та працевлаштування внутрішньо переміщених осіб, співпраці з волонтерськими та благодійними організаціями для збору та розповсюдження гуманітарної допомоги, виробництва необхідних товарів та надання послуг вразливим категоріям населення тощо.

Використана література:

1. Швець Т.О. Соціальне підприємництво: теоретичні та практичні аспекти. Економіка і організація управління, 2020, № 3 (39). С. 243-251.
2. Белова М.В., Гусейнова С.З. Соціальне підприємництво як соціальна функція держави. Аналітично-порівняльне правознавство. 2022, № 5. С. 158-162.
3. Кифяк В.І., Малиш Л.Б. Соціальне підприємництво: проблеми та перспективи. Бізнес інформ. 2020, № 5. С. 275-280.
4. Український соціальний венчурний фонд : веб-сайт. URL: <http://usv.fund/for-sp>